

ANTUN BABIĆ

U HRVATSKOJ JE DANAS VEĆI BROJ "DUBOKIH DRŽAVA"

MR. SC. ANTUN BABIĆ
Prevoditelj i politolog,
nekadašnji konzul RH,
stručnjak za međunarodne
odnose i diplomaciju

Najnovija afera, SMS, samo je jedan u nizu neoborivih dokaza da Hrvatska nije ni sredena ni demokratska država. Da jest, u njoj bi se razne tajne službe bavile stvaranjem ozračja sigurnosti građana i obranom vitalnih nacionalnih interesa od ugroze raznih interesnih skupina, od onih koje za privatnu korist isisavaju goleme sredstva iz državnog proračuna do stranih obavještajnih službi, koje djeluju kao produžena ruka vanjske i sigurnosne politike drugih država, a ne bi bile instrumenti tajnih mafijaških i kriminalnih udruga, koje već gotovo tri desetljeća vladaju hrvatskom politikom i hrvatskim gospodarstvom.

KATASTROFALNO STANJE

Osobno ne vjerujem da u Hrvatskoj postoji takva "ekstremna desnica" koja bi bila sposobna srušiti i daleko slabiju vladu od Plenkovićeve. Plenkovićeva vladu može srušiti samo ujedinjeni hrvatski narod. Naravno, u posljednjoj, SMS, aferi ni ljevica nema veliku ulogu jer se ona bori za vlastiti opstanak. Takva kakva je danas, ljevica u Hrvatskoj nema baš nikakvu perspektivu. No postoje neki od brojnih mogućih razloga zašto su in-

formacije dostavljene jednom tjedniku, koji s vremena na vrijeme služi za međustranačke, međumafijaške, poslovne i osobne obračune ljudi koji danas upravljaju Hrvatskom, bez obzira na to upućuju li se u taj obračun kao legalni predstavnici vlasti ili kao vladari iz sjene i kriminalnog podzemlja. Služenje novinama za iskrenu borbu protiv zloporabe vlasti i korupcije prihvatljivo je u demokratskim državama. U demokratskim državama glavna zadaća je kontrolirati izvršnu vlast, bez obzira na ideologiju koju ta vlast promovira. Za razliku od prakse u demokratskim državama, u Hrvatskoj postoji godinama prakticirana sprega mafije s politikom i nekim medijima. To izaziva još veće nepovjerenje građana u objektivnost i nepristranost medija. U javnom diskursu o političkom djelovanju unutar država u svijetu se sve više koristi termin "duboka država", tj. tajno udruženje visokih vojnih i obavještajnih, ali i drugih utjecajnih ljudi iz politike i gospodarstva koji iz pozadine upravljaju državama. "Duboka država" posebno snažno reagira ako se izabirana vladala i predsjednik neke države otmu prethodnom dogovoru ili kontroli. Primjerice, za sadašnje orkestrirane medijske napade na američkog predsjednika Trumpa mnogi ko-

mentatori tvrde da je odraz činjenice što je za predsjednika Amerike trebala biti izabrana Hillary Clinton, a ne Donald Trump, koji sada provodi svoju politiku. Američkoj "dubokoj državi" najviše smeta to što je Trump pod krilaticom "America first" okrenuo leđa globalizmu i vratio smjer američke unutarnje politike prema temeljnim američkim vrijednostima, kao što su sloboda vjere, očuvanje obitelji kao temelja društva, gospodarski prosperitet, podizanje zida protiv ilegalnog ulaska doseljenika itd.

Za razliku od SAD-a, u Hrvatskoj postoji veći broj "dubokih država": vojnoobavještajna, civilnoobavještajna, stranačka, bankarsko-finanjska, poduzetnička, građevinska, uvoznačka, masonska i tako unedogled. SOA, DORH i policija već su davno izgubili povjerenje građana kao instrumenti vlasti i države koji profesionalno i ne pod utjecajem dnevne politike služe u borbi protiv korupcije i kriminala. Kao i u drugim državnim institucijama, učinjena je velika pogreška što obavještajne službe i policija nisu odmah nakon Oluje depolitizirane. Kako vidimo, te državne institucije služe kao bankomat curenja informacija u javnost, kako i kad za obračun s protivnicima to treba nekim utjecajnim političarima. Poput vremena kad je u Chicagu vladao Al Capone, mi danas u Hrvatskoj imamo "duboke regije", "duboke općine", "duboke gradove", kao što je, na primjer, Zagreb, u kojem gradonačelnik već desetljećima na rubu zakona radi baš sve što hoće i nitko mu ne može ništa. Osim brojnih unutarnjih Hrvatske nakon raspada Jugoslavije.

me počela pratiti već 1973., nakon što sam u Sydneyu izabran za tajnika Matice hrvatske u Australiji. U izvješću je tada, između ostaloga, zapisano kako sam "već 1973. govorio da će se Jugoslavija raspasti". Poslije je u Melbourneu o mojoj političkoj djelatnosti u Australiji UDBA-u izvještavao čovjek koji je radio kao novinar u programu na hrvatskom jeziku na australskoj državnoj radijskoj postaji SBS. Koliko je velika nesigurnost i nesrednost u današnjoj hrvatskoj državi, može se vidjeti i po činjenici da je isti čovjek koji je mene u Australiji špijunirao poslao radio u Hrvatskoj matiči iseljenika. Nažalost, to nije jedini slučaj. Tragično je da su bivši udbaši koji su djelovali u iseljeništvu radili i u obavještajnim službama Republike Hrvatske nakon raspada Jugoslavije.

DJELOVANJE KOS-a

Za sam kraj ostavio sam golem utjecaj što ga KOS još uvijek ima u hrvatskoj politici. Poznato je da se u Beogradu čuvaju sve informacije o ljudima koji su radili u jugoslavenskim obavještajnim službama. Beograd često ucjenjuje hrvatske političare, poduzetnike, kulturne djelatnike, prosvjetne djelatnike i novinare koji su radili za te službe ili pak čine pritisak na njihovu djecu koja zauzimaju važne položaje u hrvatskoj politici i drugim segmentima društva. Zbog svega što sam naveo u ovom komentaru smatram da će i afera SMS biti zataška na jer je to u velikom interesu svih mafijaških i kriminalnih udruga u Hrvatskoj. Hrvatska danas više sliči afričkim banana-državama nego uređenoj članici Europske unije. Ipak, pobornike "demokracije i ljudskih prava" u Bruxellesu, Parizu i Berlinu i činjenica previše ne zabrinjava. Što slabija bude hrvatska država, što siromašniji budu ljudi u kraljevina kao što je već opustošena i populacijski devastirana Slavonija i što se više u obradivim programima i medijima u Hrvatskoj bude pozitivno prikazivala komunistička Jugoslavija, to će Hrvatsku biti lakše ugraditi u novi europski državni i gospodarski projekt ZAPADNI BALKAN. ■

// TEMA TJEDNA //

RATKO MARTINOVIĆ

KOGA ZANIMA, PRONAĆI ĆE...

RATKO MARTINOVIĆ
Pisac, predavač, voditelj i aktivist, autor knjiga "Društveni inženjering" i "Subliminalne poruke"

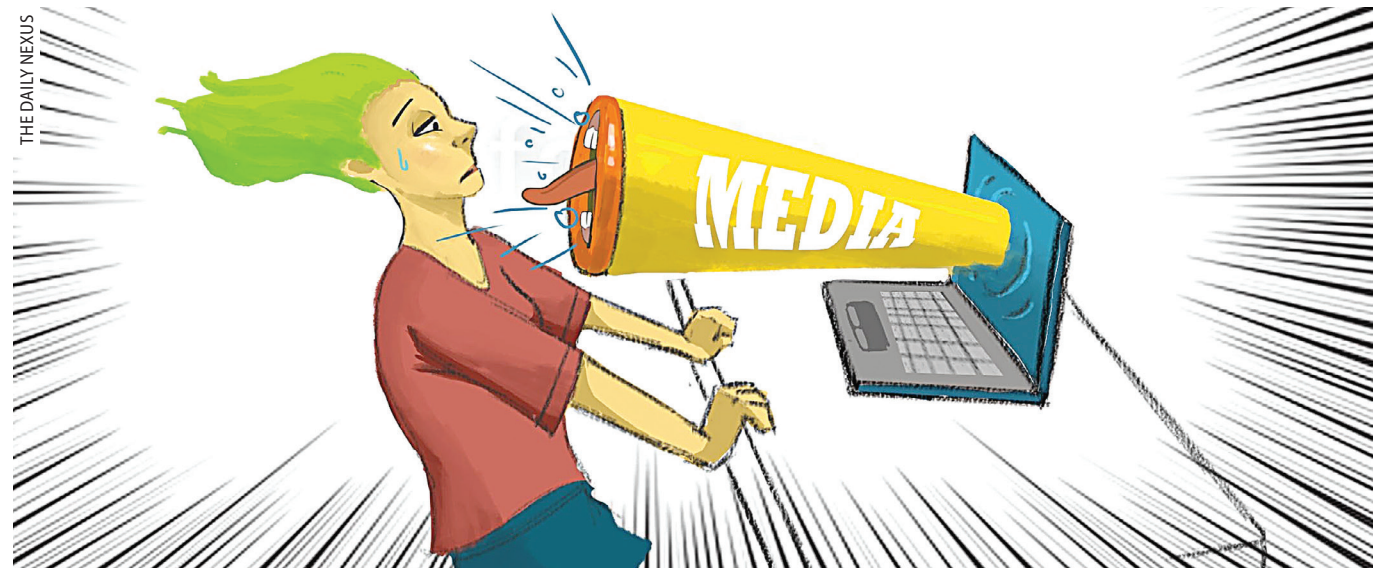
Suvremeni mediji nastali su kao produkt famoznog Komiteta za javne informacije (Committee on Public Information) Woodrowa Wilsona, odnosno njegovih suradnika i članova - Waltera Lippmanna, oca novinskih agencija koje će kanalizirati vijesti, te Edwarda Bernaysa, oca tada posve nove društvene grane, PR-a. Samim time novinarstvo je otpočetak na tankoj granici između objektivnog pogleda na događaj i subjektivne propagande interesnih kartela.

Već je Drugi svjetski rat za standard ponudio blisku suradnju novinara i obavještajnih službi, koje su služile kao izvor, često sumnjivih i nepovjerenih, informacija. Želja za širenjem informacija zahtjevala je celofan pa su naslovi i naslovnice prilagođeni široj populaciji, opterećenoj poslom, kreditima i svim klasičnim problemima radničke klase. Ono što danas vidimo samo je radikalnija slika onoga što smo već vidjeli, od početka "mainstream" medija - (ne)prirodan brak medija, tajnih službi, organiziranog kriminala i stranačkih interesnih kartela. Kod nas je situacija specifična jer do 1991. nisu postojali slobodni mediji, nego isključivo kanalizatori totalitarnih režima i voda. Ljudi se tako nisu naučili što znače medijski pluralizam, istraživačko novinarstvo ili neovisne medijske kuće. Novinari se tako dijele na "naše" i "njihove", istrage se uzimaju osobno, a čitatelji zauzimaju strane. Zato je sfera "teorija urote" čak i realna mogućnost przi iznošenju prljavog veša u medije - zato što doista najčešće i jest u pitanju obračun obavještajnih i političkih struktura preko sebi lojalnih platformi. S druge strane, istraživački novinari gotovo da su izumrli, strajkaju gladu i nemaju za minimalne životne uvjete, dok su njihovi kolege na Zapadu zvijezde i junaci. Čak se i profil vlasnika medija znatno razlikuje - vani su to mogli i biznismeni, kod nas ili inozemne korporativne instance ili ideološki/stranački elementi koji zbog nepoznatog razloga žele prikriti vlastite namjere i svjetonazor. Objektivno novinarstvo generalno je u velikim problemima jer su se mediji podredili ciljanju publici, pro-

pagandi i tržištu. A kako je konkurencija doista velika, načini komunikacije postaju sve žešći i sredstva se ne biraju. Sreća pa je budućnost medija doista svijetla. U trenutku "salonizacije" novinarstva pojavile su se društvene mreže i relativno neovisne platforme, poput YouTubea, pa su internetski portali preuzeli znatan dio kolača, web-radio sve je snažniji, internetske televizije polako preuzimaju scenu, a novine prelaze u digitalno doba. Tradicionalni novinari prozivaju kvalitetu, no prava je istina da je i njihova klasa odavno kompromitirana prozirnim interesima. Zato se i Podcast kao posve neobičajna, otvorena i forme lišena ideja tako snažno progurala unatoč objektivnom nedostatku iskustva, slabijoj produkciji ili inferiornom školovanju njegovih voditelja. Gledatelj u silnoj izloženosti kakofoniji zvukova na kraju ipak odlučuje gledati sadržaje za koje smatra da su iskreni i da pružaju drukčiji uvid u stvarnost od onog koji je plasiran.

Prošlećan gledatelj u Hrvatskoj tek se privikava na nova vremena - on i dalje navijački promatra vijesti, emotivno doživljava nečiju retoriku (unatoč očiglednoj propagandi), do kraja je involviran u konstrukciju i lako ga se izazove na reakciju. Za to svakako treba zahvaliti jednopartijskom sustavu, čiji su pobornici samo promijenili košulje, nedostatku demokracije i dubokoj polariziranosti u kojoj bi mnogi vrlo rado preokno noći totalitarničkim orudima "riješili stvar". Fenomen "lažnih vijesti" i "alternativnih činjenica" koristi se samo kao dodatna etiketa k ostanomacima u kojoj se čitača želi izložiti kognitivnoj disonanciji - vrijeme odaziva i fokusa kraće je nego ikada prije pa je samim time i plasman olakšan. No i otežan, onaj publici koji uvijek traži nešto više. Krilatica novinarstva budućnosti tako više neće biti nešto tipa "uvijek smo na licu mjesta" ili "prvi vas informiramo", nego prije - "koga zanima, pronaći će" ili "tu smo da vam damo informaciju, na vama je da o njoj razmisлите". Kako pada profesionalni aspekt novinarstva, tako se on kompenzira sa strane čitatelja. Koji su prošlećan put od promatrača do kreatora sadržaja, u samo jednom stoljeću. ■

KOMPROMITACIJA SUSTAVA SIGURNOSTI (II.)

JURE VUJIĆ

SUOČENI SMO S FENOMENOM NOVIH BARBARA

MR. SC. JURE VUJIĆ
Pročelnik Odjela za
politologiju Matice hrvatske
i voditelj Instituta za
geopolitiku i strateška
istraživanja iz Zagreba

ni mikroprocesorskim programima koji selektiraju, distribuiraju i kontroliraju slobodni protok roba, ljudi i kapitala, održavajući kojekakvu ravnotežu između društvenih skupina, nitko ne bi vidio razliku. Između "perilice umova" i mikroprocesora koji prestano reprogramirati dugove i ugovore, nema nikakve razlike jer je na snazi ista špranca vladavine. Naime, društveni inženjering, *social engineering*, metoda je društvenog upravljanja koja tretira društvo kao objekt koji treba kontrolirati, formatizirati, neprestano modelirati, njime upravljati, kao u informatički ili genetički. Može se govoriti o modifikiranju i mehanizaciji prirodnog i organskog razvoja društva u političke i gospodarske svrhe. Riječ je o eugenici transporoziranoj u područje društvene kontrole i kibernetičke manipulacije. Društveni inženjering koji ima znanstveno uporište u kibernetičkim radovima Norberta Wienera, Kurta Lewina i drugih danas je uobičajena praksa radnog i gospodarskog svijeta, svijeta konzaltinga, menadžmenta, vojne obavještajne strategije i informatike. Suvremeni neoliberalni kapitalizam i financijska oligarhija danas se vješto koriste metodama društvenog inženjeringa, poput Edwarda Bernaysa, Milтона Friedmana (strategija šoka) i Zbigniewa Brzezinskog (strategija tittytailnenta) za širenje svoje inte-

PERILICE UMOVA

Dakle, riječ je o upravljanju s politikom "javne higijene". S obzirom na to da se biopolitika ne bavi klasičnom moći, koja se provodi nad omeđenim teritorijem, nego nad populacijama, razvidno je kako su migracije, migracijski tijekovi na globalnoj razini, postale sredstvo za novi oblik biopolitičkog inženjeringa. Treba napomenuti da najveći kapacitet kontaminacije i štetnosti za neko društvo nije u rukama političke klase, već se događa na socijalnoj razini s pomoću novih tehnologija na tržištu, ali i u odgojno-obrazovnom sustavu, koji snažno utječu na promjenu naše vremensko-prostorne percepcije i poimanje društva. Država je tek derivacija, ali je to mogući i biznismeni, kod nas ili inozemne korporativne instance ili ideološki/stranački elementi koji zbog nepoznatog razloga žele prikriti vlastite namjere i svjetonazor. Objektivno novinarstvo generalno je u velikim problemima jer su se mediji podredili ciljanju publici, pro-

GORDANA VILOVIĆ

UVLJEK POSTOJE "VIŠI" INTERESI

DR. SC. GORDANA VILOVIĆ
Profesorica na Fakultetu
političkih znanosti u Zagrebu

Činjenica je da je danas etika u masovnom komuniciranju zastupljena kategorija. Pritom mislim ne samo na profesionalno novinarstvo nego i na društvene mreže i društvene medije. Upravo je razvoj digitalnih tehnologija pridonio da se iz dana u dan pomiču granice onoga što je građanski pristojno, prihvatljivo i što se može objaviti. Nezamislivo je čime se sve nastoji pridobiti pozornost medijskih konzumenata.

U toj kakofoniji svega i svačega, osobito na društvenim mrežama, teško je razabrati što je montirano, što je potpuna fikcija. Ali ta potreba da u javnosti i javne i nejavne osobe pokažu sve, baš sve - od novorođenog djeteta ili tanjura s hranom u nekom restoranu do, primjerice, "čaščenja svojih obožavatelja" jednom sjajnom fotografijom iz kupaočnice - prelazi svaku mjeru elementarne pristojnosti. Naravno da to ne morate gledati ili čitati i tako gubiti vrijeme, no današnje vrijeme površnosti i brzog konzumiranja svega što se postavi na stranice nekog online medija ili društvene mreže s nezaobilaznim klikovima nametne utrk u i tradicionalnim medijima. Tu utrk u tradicionalni mediji ili stari u konačnici nužno gube, ali pritiču su tako jaki da novinari nerijetko moraju ispunjavati ono što je rekao ili urednik ili vlasnik. To sigurno neće vratiti stare čitatele novina, a s druge strane, mladi iako nisu stekli naviku gledanja televizije jer oni imaju sve željene serije na svojim pametnim telefonima. Dakle i nove medijske publike i nov način prezentiranja događaja pomalo dokidaju mjesto i ulogu profesionalnih novinara. A time i etičnost kao temelj jedne važne struke. Mnoge pikantne i neprovjerene informacije radaju se na društvenim mrežama/medijima i onda se približuju do tradicionalnih medija. Kada takve informacije dodu na naslovnice novina i u udarne minute televizijskih nacionalnih kanala informativnih programa, onda imaju posve drugo značenje i njihovu se istinitost često ne pripituje prema mjerilima profesionalnog novinarstva. Naime, ako su se društvene mreže tako

užarile, onda je vrijeme da to izide iz virtualnog svijeta! Curenje informacija, poput aktualnih SMS-ova, iz istraga nije novum ni u Hrvatskoj ni u svijetu. Uvijek postoje interesi zašto se neki javni baš sada pojavio u javnosti. To svakako nije ugodno glavnim akterima takvih priča i skandala, ali ma koliko ljudi malo čitali novine, ipak će uzeti novine i pročitati to, i o tome će se pričati, jer je svakako loše ako u državnim institucijama rade ljudi koji ne razumiju temelje poslovne etike u poslu koji su svjesno prihvatili. S druge strane, prirodno je da novinari žele izvijestiti o nekom državnom skandalu. Tu nema nikakve dvojbe i ne bi bilo dobro da se zatvore oči pred očito prevrantskim postupcima. Pitanje je samo koliko se vremena daje novinarima da do kraja pokušaju istražiti neku dojavu ili dobiti dokument. To je nešto što bi se trebalo nazivati istraživačkim novinarstvom. No s obzirom na digitalno doba u kojem su novinari prisiljeni u najkraćem mogućem roku proizvesti konačan proizvod i prodati ga događaju je i pogreške i omake. U demokracijama koje nisu mrtve, kad novinari otvore neku priču, očekuje se da državne institucije završe istragu i kazne sve oblike javnih zloporaba. To jest uloga novinarstva. Dakako, ako se građanima pruže dokazi da je nešto neistinito i izmišljeno, onda se to mora odraziti na vjerodostojnost tog medija. Duboko vjerujem da su novinari čuvari demokracije i da političarima moraju pokazati da im je stalo do toga. No to uključuje i drukčije razumijevanje politike i ljudi koji se bave politikom. Moralnost i etičnost nisu zadane kategorije, nego je riječ o neprestanom preispitivanju vlastitih postupaka. S obje strane. Evidentna neskomotnost ljudi koji se nađu na javnoj funkciji i koji ne razumiju što je ulazak u visoku politiku izaziva novinare da ih upozore ako su se bavili ili se bave sumpovnim poslovima, nespornim prisegama koje su dali prije obnašanja funkcija. Novinare ne možete zaustaviti zauvijek. Možete ih čak otpustiti i zabraniti im da govore, ali to je sve kratka kaha. Uvijek će se naći netko tko će umjesto njih govoriti. ■

KREATIVNA DESTRUKCIJA

Primjer provođenja strategija disrupcija na odgojno-obrazovni sustav diljem Europe i u Hrvatskoj jest primjena neprestanog programskog eksperimentiranja u školama pod krinkom nužnosti "tehnološkog numeričkog adaptiranja učenika", "kreativnog učenja" itd... kojom se provodi tzv. tabletizacija umova, zanemarujući ozbiljne stručne studije, a i same činjenice o štetnosti tableta i drugih numeričkih metoda učenja zbog širenja ovisnosti, ali i zbog poremećaja kapaciteta koncentriranja i analiziranja. Disrupcija je ujedno fenomen i poluga ubrzanja tehnološke inovacije kao strategije elaborirane u high-tech korporacijama iz Silicon Valleya, inovacije koje na tržištu idu brže od same dinamike društva i naroda kako bi im se nametnulo modele koji upravo uništavaju dogode stečene stabilne društvene strukture. Disrupcija i destabilizacija su permanentna stanja, a politička javna sfera, koja je stavljena u službu tehnokonomskih sfera, tu ništa ne može. Svočini smo s novim protucivilizacijskim fenomenom "novog barbarstva", kao što te ističe ekonomist Bernard Stieglitz. ■